

Nr 6

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motioner om ändrade bestämmelser angående försegling av s. k. valsedelspaket vid allmänna val.

I de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 63 i första kammaren av herr *Söderquist* och nr 83 i andra kammaren av herr *Åhman* hemställas, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och därav föranlett förslag till ändrade bestämmelser angående försegling av så kallade valsedelspaket i syfte att minska riskerna för kassation, utan att berättigade säkerhetskrav uppgives».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

I 34 § kommunala vallagen och 68 § lagen om val till riksdagen meddelas föreskrifter om förfarandet vid den preliminära sammanräkning, som i allmänhet skall äga rum efter röstningens avslutande. Bland annat stadgas, att valsedlarna, sammanförda i vissa grupper, skola inläggas i omslag. Omslagen skola vara av hållfast beskaffenhet samt omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill, vilka sigill avtryckas å det vid den preliminära sammanräkningen förda protokollet. I vallagarna finnas även andra bestämmelser om försegling under sigill. Sålunda skall vid avbrott i valförrättningen valurnan förseglas under minst två närvarandes sigill. En motsvarande regel gäller i fråga om avbrott i sammanräkningsförrättning.

Den myndighet, som har att verkställa den slutliga sammanräkningen, skall i god tid före förrättningen förberedande granska valprotokoll, röstlängd och omslag. Om dessa handlingar därvid befinnas icke vara i behörigt skick, skola, där så prövas nödigt, på lämpligt sätt införskaffas upplysningar rörande anledningen härtill. Vid den slutliga sammanräkningen skola sigillerna å omslagen jämföras med de sigill, som äro avtryckta å protokollen. Förekommer därvid icke skäligen anledning antaga, att omslag blivit efter tillslutandet öppnat, brytes förseglingen. I annat fall lämnas omslaget orubbat, och däri inneslutna valsedlar inverka ej på valet.

I motion (I: 224 av herr *Johan Larsson*) vid 1935 års riksdag hemställdes, att till undvikande av masskassering av valsedlar måtte föreskrivas, att samtliga valsedlar skulle inläggas i ett omslag. I sitt utlå-

tande (nr 4) över motionen anförde konstitutionsutskottet, att det kunde förväntas, att på valförrättarnas försummelse beroende felaktigheter vid sigillering och vid andra i vallagarna föreskrivna åtgärder till valsäkerhetens bevarande komme att bli alltmåra sällsynta, sedan dåmera anvisningar för valförrättare utarbetades inom justitie- och socialdepartementen och genom länsstyrelsernas försorg tillhandahållos valförrättarna. Utskottet, som över huvud fann det vanskligt att i viss mindre detalj ändra det säkerhetsförfarande, vilket uppbyggts såsom ett helt för de offentliga valen, ansåg sig icke kunna tillstyrka motionärens förslag, då däri ifrågasattes rubbning av en ur säkerhets- och ordningssynpunkt värdefull bestämmelse, vars tillämpning icke kunde vara förenad med nämnvärd svårighet. I enlighet med utskottets hemställan avslogs motionen av båda kamrarna.

I anledning av en vid 1954 års riksdags höstsession av herr Söderquist i ämnet framställd interpellation anförde chefen för justitiedepartementet bland annat följande. Det syntes icke vara så lätt att finna något förfarande, som vore enklare än det nuvarande men likväl erbjöde tillräcklig grad av säkerhet. Det borde också beaktas, att rådande ordning gällt sedan lång tid tillbaka och vore väl inarbetad samt att man löpte risk för att misstagen, i varje fall till en början, ökade i antal, så snart nyheter infördes på ett område som detta. Av allmänt demokratiska hänsyn vore det av utomordentlig vikt att förfarandet vore sådant, att man tveklöst kunde avvisa varje misstanke att obehörig åtgärd vidtagits med valsedlarna.

Utskottet delar chefens för justitiedepartementet uppfattning om vikten av säkerhetsåtgärder på det område, varom här är fråga. Genom föreskriften att de omslag, i vilka valsedlarna inneslutas, skola förseglas under minst två närvarandes sigill, vinnes tillfredsställande garanti för att obehörig åtgärd icke vidtages med valsedlarna under tiden mellan valförfarandet och den slutliga sammanräkningen. Förfarandet vid sigillering är tämligen enkelt. Enär reglerna härom gällt sedan lång tid tillbaka ävensom tydligt framgå av de promemorior samt formulär till omslag och protokoll, vilka vid valen tillhandahållas valförrättarna, kunna dessa knappast vara okunniga om förfarandet. Det måste därför antagas, att förelupna felaktigheter i allmänhet berott därpå att valförrättarna icke iakttagit tillräcklig noggrannhet. Även om det skulle vara möjligt att finna något annat förfarande, som erbjuder tillräcklig grad av säkerhet — motionerna innehålla emellertid icke något uppslag härvidlag — är det vid sådant förhållande antagligt, att felaktigheter ledande till masskassering av valsedlar icke skulle kunna undgås genom införande av andra säkerhetsföreskrifter. Det må vidare framhållas, att ett åsidosättande av sigilleringsföreskriften icke under alla förhållanden torde behöva medföra, att

valsedlarna förklaras ogilla. Upplysningar, som sammanräkningsmyndigheten införskaffat rörande anledningen till den bristfälliga sigilleringen, lära nämligen kunna giva vid handen, att skäligen anledning icke förekommer till antagande att omslag blivit efter tillslutandet öppnat. På grund av vad sålunda anförts anser utskottet skäl icke föreligga att tillstyrka utredning i ämnet. Utskottet får alltså hemställa,

att motionerna I: 63 och II: 83 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 3 mars 1955

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren, Damström, Pettersson, Weiland, Fritiof Karlsson, Erik Olsson*, Olsén, Ollén och Sigfrid Larsson*; samt

från andra kammaren: herrar Hallén, Pettersson i Norregård, Fast*, Norén, Swedberg, Spångberg, Jonsson i Haverö, Nordkvist i Kalmar, Nilsson i Göingegården* och Hammar.

* Ej närvarande vid justeringen.